

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅSDIREKTIV 2014/61/EU**2019/EØS/50/51****av 15. mai 2014****om tiltak for å redusere kostnadene ved utbygging av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon(*)**

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 114,

under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,

etter oversending av utkast til regelverksakt til de nasjonale parlamentene,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽¹⁾,under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen⁽²⁾,etter den ordinære regelverksprosessen⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Den digitale økonomien medfører en gjennomgripende endring av det indre marked. Den er preget av nyskaping, hastighet og rekkevidde over landegrensene som gir den potensial til å løfte det indre marked opp til et høyere nivå. Unionens visjon er en digital økonomi som gir bærekraftige økonomiske og sosiale fordeler basert på moderne internettjenester og raske internettkoplinger. En digital infrastruktur av høy kvalitet danner grunnlaget for nesten alle sektorer i en moderne og nyskapende økonomi og er av strategisk betydning for sosial og territorial utjevning. Derfor bør alle borgere, så vel som privat og offentlig sektor, ha mulighet til å delta i den digitale økonomien.
- 2) Medlemsstatene har erkjent betydningen av å bygge ut bredbånd med høy hastighet og har gitt sin støtte til de ambisiøse målene for bredbånd, som er nedfelt i meldingen fra Kommisjonen med tittelen «The Digital Agenda for Europe — Driving European growth digitally» («den digitale dagsorden»), det vil si å gi alle europeere grunnleggende bredbåndstilgang innen 2013 og sikre at alle europeere innen 2020 har tilgang til langt raskere internetthastigheter på over 30 Mbps, samt at 50 % eller flere av husholdningene i Unionen har et internettabonnement med en hastighet på over 100 Mbps.
- 3) I lys av den raske teknologiske utviklingen, den kraftig økende veksten i bredbåndstrafikk og den stigende etterspørselen etter elektroniske tjenester, bør de målene som er fastsatt i den digitale dagsorden, anses som et absolutt minimum, og Unionen bør sette seg mer ambisiøse mål for bredbånd for å oppnå økt vekst, konkurranseevne og produktivitet. I forbindelse med gjennomgåelsen av dette direktiv bør Kommisjonen vurdere om og hvordan dette direktiv kan bidra ytterligere til å nå dette målet.

(*) Denne unionsrettsakten, kunngjort i EUT L 155 av 23.5.2014, s. 1, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 152/2018 av 6. juli 2018 om endring av EØS-avtalens vedlegg XI (Elektronisk kommunikasjon, audiovisuelle tjenester og informasjonssamfunnstjenester), ennå ikke kunngjort.

⁽¹⁾ EUT C 327 av 12.11.2013, s. 102.

⁽²⁾ EUT C 280 av 27.9.2013, s. 50.

⁽³⁾ Europaparlamentets holdning av 15. april 2014 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 8. mai 2014.

- 4) I den digitale dagsorden ble det også påpekt et behov for strategier som kan redusere kostnadene ved bredbånds-utbyggingen på hele Unionens territorium, blant annet gjennom en hensiktsmessig planlegging og samordning samt en reduksjon av den administrative byrden. I denne sammenheng bør medlemsstatene foreta vesentlige innledende investeringer for å gjøre det mulig å dele fysisk infrastruktur. Under henvisning til målene i den digitale dagsorden og idet medlemsstatene samtidig erkjenner den vesentlige reduksjonen i finansielle midler avsatt til bredbånd gjennom Ordningen for et sammenkople Europa, opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1316/2013⁽¹⁾, bør medlemsstatene kunne benytte EU-midler som er tilgjengelige i samsvar med gjeldende EU-bestemmelser, med sikte på å nå målene i dette direktiv.
- 5) En reduksjon av kostnadene ved utbygging av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon vil også bidra til digitaliseringen av offentlig sektor, noe som vil redusere kostnadene for offentlige forvaltninger og føre til mer effektiv tjenesteyting for borgerne, og som også kan gi et digitalt løft i alle sektorer av økonomien.
- 6) I lys av behovet for en innsats på unionsplan for å forbedre bredbåndsdekningen, blant annet ved å redusere kostnadene til infrastruktur for bredbånd med høy hastighet, slik det kom til uttrykk i Det europeiske råds konklusjoner av 13.–14. desember 2012, understrekes det i Kommisjonens melding med tittelen «Single Market Act II» at det er behov for ytterligere innsats for raskt å nå de målene som er fastsatt i den digitale dagsorden, ved blant annet å møte utfordringene knyttet til investering i høyhastighetsnett.
- 7) Utbyggingen av faste og trådløse høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon i hele Unionen krever betydelige investeringer, hvorav en vesentlig del består av kostnader til bygge- og anleggsarbeider. En begrensning av noen av de kostnadskrevende bygge- og anleggsarbeidene vil gjøre bredbåndsutbyggingen mer effektiv.
- 8) En stor del av disse kostnadene skyldes manglende effektivitet under utbyggingsprosessen. Dette gjelder utnyttelsen av eksisterende passiv infrastruktur (f.eks. kabelkanaler, rør, mannhull, fordelerskap, stolper, master, antenneanlegg, tårn og andre støttekonstruksjoner), flaskehals i samordningen av anleggsarbeider, omfattende forvaltningsmessige prosedyrer for utstedelse av tillatelser og flaskehals i forbindelse med utbygging av nett i bygninger, som skaper store finansielle hindringer, særlig i landdistrikter.
- 9) Tiltak som tar sikte på å utnytte eksisterende infrastruktur mer effektivt og redusere kostnader og hindringer i forbindelse med nye bygge- og anleggsarbeider, bør i høy grad bidra til en rask og omfattende utbygging av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon, samtidig som en effektiv konkurranse opprettholdes, uten at dette får negative konsekvenser for den eksisterende offentlige infrastrukturens sikkerhet og virkemåte.
- 10) Noen medlemsstater har vedtatt tiltak for å redusere kostnadene ved bredbåndsutbygging. Disse tiltakene er imidlertid fortsatt sjeldne og isolerte. Økt bruk av slike tiltak i hele Unionen kan bidra vesentlig til opprettelsen av et digitalt indre marked. Noen ganger står også forskjellige regelverkskrav i veien for samarbeid mellom forsyningsforetak og kan hindre nye nettoperatører i å få adgang til markedet og at nye forretningsmuligheter utnyttes, noe som bremser utviklingen av et indre marked for bruk og utbygging av den fysiske infrastrukturen for høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon. Avslutningsvis virker det ikke som initiativene i medlemsstatene alltid bygger på et helhetssyn, til tross for at det er avgjørende å treffe tiltak i alle deler av utbyggingsprosessen, også på tvers av sektorer, for å få sammenhengende og betydelige resultater.
- 11) Dette direktiv tar sikte på å fastsette visse minsterettigheter og -forpliktelser som gjelder i hele Unionen, for å fremme utbyggingen av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon og samordning på tvers av sektorer. Dette skulle sikre et minimum av like konkurransevilkår, men i samsvar med nærhetsprinsippet bør det ikke berøre eksisterende beste praksis og tiltak som er vedtatt på nasjonalt og lokalt plan, og heller ikke innebære mer detaljerte bestemmelser og vilkår eller tilleggstiltak som utfyller disse rettighetene og forpliktelsene.
- 12) I lys av *lex specialis*-prinsippet innebærer det at når mer spesifikke lovgivningsmessige tiltak i samsvar med unionsretten får anvendelse, bør disse ha forrang for de minsterettighetene og -forpliktelsene som fastsettes i dette

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1316/2013 av 11. desember 2013 om etablering av Ordningen for et sammenkople Europa, om endring av forordning (EU) nr. 913/2010 og om oppheving av forordning (EF) nr. 680/2007 og (EF) nr. 67/2010 (EUT L 348 av 20.12.2013, s. 129).

direktiv. Dette direktiv bør derfor ikke berøre Unionens rammeregler for elektronisk kommunikasjon som fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF⁽¹⁾, samt europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF⁽²⁾, europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF⁽³⁾, europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF⁽⁴⁾ og kommisjonsdirektiv 2002/77/EF⁽⁵⁾, herunder nasjonale tiltak som vedtas i henhold til nevnte rammeregler, for eksempel særlige symmetriske eller asymmetriske lovgivningsmessige tiltak.

- 13) For operatører av elektroniske kommunikasjonsnett og særlig nyinntredere kan det være langt mer effektivt å gjenbruke eksisterende fysisk infrastruktur, også slik som tilhører andre forsyningsforetak, for å bygge ut elektroniske kommunikasjonsnett, og dette gjelder særlig i områder der det ikke finnes et egnet elektronisk kommunikasjonsnett, eller der det ikke er økonomisk gjennomførbart å bygge opp ny fysisk infrastruktur. Dessuten kan synergieffektninger på tvers av sektorer i vesentlig grad redusere behovet for anleggsarbeider som følge av utbyggingen av elektroniske kommunikasjonsnett og dermed også redusere de samfunnsmessige og miljømessige kostnadene som dette medfører, for eksempel forurensning, forstyrrelser og trafikkork. Dette direktiv bør derfor få anvendelse ikke bare på tilbydere av offentlige kommunikasjonsnett, men også på alle eiere eller innehavere av bruksretter, i sistnevnte tilfelle uten at det berører tredjeparters eiendomsrett, til omfattende og utbredt fysisk infrastruktur som passer til elementer av elektroniske kommunikasjonsnett, for eksempel fysiske nett til elektrisitet, gass og vann samt kloakk- og avløpssystemer, oppvarming og transport.
- 14) For å forbedre utbyggingen av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon på det indre marked bør dette direktiv fastsette retten for tilbydere av offentlige kommunikasjonsnett til å få tilgang til fysisk infrastruktur, uansett beliggenhet, på rettferdige og rimelige vilkår som er i samsvar med en normal utøvelse av eiendomsretten. Forpliktelsen til å gi tilgang til fysisk infrastruktur bør ikke berøre rettighetene til eieren av den grunnen eller den bygningen der infrastrukturen er plassert.
- 15) Ettersom et netts fysiske innretninger ikke skiller seg vesentlig fra andre, kan det ofte romme mange elementer av elektroniske kommunikasjonsnett samtidig, herunder elementer som kan levere bredbåndstilgangstjenester med en hastighet på minst 30 Mbps, i samsvar med prinsippet om teknologisk nøytralitet, uten at dette påvirker levering av hovedtjenesten, og med minimale tilpasningskostnader. Derfor kan en fysisk infrastruktur som skal romme andre elementer i et nett uten selv å bli et aktivt element i nettet, som er tilfellet med mørk fiber, i prinsippet brukes til elektroniske kommunikasjonskabler, elektronisk kommunikasjonsutstyr eller andre elementer av elektroniske kommunikasjonsnett, uavhengig av den fysiske infrastrukturens faktiske bruk eller eierskap, så sant det ikke foreligger sikkerhetsproblemer for eieren av den fysiske infrastrukturen eller eierens framtidige forretningsinteresser lider skade. Den fysiske infrastrukturen til offentlige kommunikasjonsnett kan i prinsippet også brukes til å romme elementer av andre nett, og derfor kan medlemsstatene velge å bruke gjensidighetsprinsippet i relevante tilfeller og tillate at operatører av offentlige kommunikasjonsnett gir tilgang til sine nett for å bygge ut andre nett. Uten at det berører den særlige allmenne interessen som knytter seg til levering av hovedtjenesten, bør synergieffektninger mellom nettoperatører fremmes for samtidig å bidra til å oppfylle målene i den digitale dagsorden.
- 16) Selv om dette direktiv ikke bør berøre eventuelle særlige beskyttelsestiltak som er nødvendige for å garantere sikkerheten og folkehelsen, nettsikkerheten og -integriteten, særlig for kritisk infrastruktur, og sikre at den hovedtjenesten som nettoperatøren tilbyr, ikke påvirkes, særlig når det gjelder nett som brukes til å levere drikkevann, kan allmenne regler i nasjonal lovgivning som forbyr nettoperatører å forhandle om tilgang til fysisk infrastruktur for tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett, hindre opprettelsen av et marked for tilgang til fysisk infrastruktur. Slike allmenne regler bør derfor oppheves. Samtidig bør tiltakene i dette direktiv ikke berøre medlemsstatenes mulighet til å gjøre det mer attraktivt for forsyningsforetakene å gi tilgang til infrastruktur ved å unnta inntekter fra nevnte tjeneste fra grunnlaget for beregningen av sluttbrukernes takster for forsyningsoperatørens hovedaktivitet eller -aktiviteter, i samsvar med gjeldende unionsrett.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33).

⁽²⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF av 7. mars 2002 om tilgang til og samtrafikk mellom elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser (tilgangsdirektivet) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 7).

⁽³⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF av 7. mars 2002 om tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (tillatelsesdirektivet) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 21).

⁽⁴⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF av 7. mars 2002 om leveringspliktige tjenester og brukerrettigheter i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (direktivet om leveringspliktige tjenester) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 51).

⁽⁵⁾ Kommisjonsdirektiv 2002/77/EF av 16. september 2002 om konkurranse på markedene for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (EFT L 249 av 17.9.2002, s. 21).

- 17) En nettoperatør kan nekte tilgang til spesifikk fysisk infrastruktur av objektive grunner. Særlig kan en fysisk infrastruktur være teknisk uegnet på grunn av særlige omstendigheter for infrastruktur det anmodes om tilgang til, for eksempel plassmangel på det gjeldende tidspunktet, eller på grunn av framtidige plassbehov som er tilstrekkelig dokumentert, for eksempel gjennom offentlig tilgjengelige investeringsplaner. På samme måte kan felles bruk av infrastruktur under særlige omstendigheter gå ut over sikkerheten eller folkehelsen, nettintegriteten og nettsikkerheten, herunder for kritisk infrastruktur, eller sette levering av primærtjenestene til infrastrukturen på spill. Dersom nettoperatøren allerede gir tilgang til fysisk nettinfrastruktur i engrosleddet på en måte som oppfyller behovene til den som ber om tilgang, kan det få negative økonomiske følger for nettoperatørens forretningsmodell og stimuleringen til å investere å gi tilgang til den underliggende fysiske infrastrukturen, og kan samtidig føre til en ineffektiv duplisering av nettelementer. Samtidig gjelder det at dersom det er innført forpliktelser til å gi tilgang til fysisk infrastruktur i henhold til Unionens rammeregler for elektronisk kommunikasjon, for eksempel forpliktelser for foretak med en sterk markedsstilling, er dette området allerede omfattet av spesifikke forpliktelser som ikke bør berøres av dette direktiv.
- 18) Dersom foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, ber om tilgang i et bestemt område, bør nettoperatører utarbeide et tilbud om felles bruk av deres ressurser på rettfærdige og rimelige vilkår, herunder pris, med mindre tilgang nektes av objektive grunner. Avhengig av omstendighetene kan flere forhold påvirke vilkårene for denne tilgangen, for eksempel eventuelle ytterligere vedlikeholds- og tilpasningskostnader, eventuelle forebyggende beskyttelsestiltak som skal treffes for å begrense skadevirkninger på nettsikkerheten og -integriteten, eventuelle særlige ansvarsordninger ved skader, bruk av offentlige tilskudd til bygging av infrastrukturen, herunder særlige vilkår som er knyttet til tilskuddet eller fastsatt i henhold til nasjonal lovgivning i samsvar med unionsretten, evnen til å levere eller tilby infrastrukturkapasitet for å oppfylle forpliktelsene til å yte offentlige tjenester samt eventuelle begrensninger som følger av nasjonale bestemmelser med sikte på å verne miljøet, folkehelsen eller den offentlige sikkerheten, eller for å nå mål innen arealplanlegging.
- 19) Ved uenighet under de markedsmessige forhandlingene om tekniske og kommersielle vilkår bør hver part kunne framlegge saken for et nasjonalt tvisteløsningsorgan som kan pålegge partene en løsning for å unngå at avtaler avvises uten berettiget grunn, eller at det pålegges urimelige vilkår. Ved fastsettelse av prisen for tilgang bør tvisteløsningsorganet sikre at tilgangsleverandøren har en rimelig mulighet til å få dekket sine kostnader i forbindelse med tilgangen til sin fysiske infrastruktur, samtidig som det tas hensyn til særlige nasjonale forhold og takstsystemer som har som formål å skape en rimelig mulighet for kostnadsdekning, idet det tas hensyn til nasjonale reguleringsmyndigheters tidligere avhjelpende tiltak. Når tvisteløsningsorganet gjør dette, bør det også ta hensyn til hvordan den tilgangen som etterspørres, vil påvirke tilgangsleverandørens forretningsplan, herunder de investeringene som er gjort av den tilgangsleverandøren det bes om tilgang hos, da særlig investeringer som er foretatt i den fysiske infrastrukturen som det bes om tilgang til. I det særlige tilfellet som gjelder tilgang til den fysiske infrastrukturen til tilbydere av offentlige kommunikasjonsnett, kan investeringene i slik infrastruktur bidra direkte til å oppfylle målene i den digitale dagsorden, og konkurransen i etterfølgende ledd kan påvirkes av gratispassasjerer. Derfor bør enhver forpliktelse til å gi tilgang ta fullt hensyn til lønnsomheten i slike investeringer ut fra deres risikoprofil, en tidsplan for avkastning på investeringer, tilgangens eventuelle påvirkning på konkurransen i etterfølgende ledd og følgelig på priser og avkastning på investeringer, eventuelle avskrivninger av nettaktivaene på det tidspunktet da det ble bedt om tilgang, eventuelle forretningsmodeller som danner grunnlag for investeringen, særlig i den fysiske infrastrukturen som brukes til å levere elektroniske kommunikasjonstjenester med høy hastighet, og eventuelle muligheter for felles utbygging som tidligere er blitt tilbudt den som ba om tilgang.
- 20) For å planlegge utbyggingen av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon effektivt og sikre en mest mulig effektiv bruk av den eksisterende infrastrukturen som egner seg til å bygge ut elektroniske kommunikasjonsnett, bør foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, kunne få tilgang til et minimum av informasjon om den fysiske infrastrukturen som finnes innenfor utbyggingsområdet. Denne informasjonen bør gjøre det mulig å vurdere mulighetene for å bruke eksisterende infrastruktur i et bestemt område, samt å begrense skadene på eksisterende fysisk infrastruktur. Med tanke på antallet berørte parter og for å gjøre det lettere å få tilgang til denne informasjonen, også på tvers av sektorer og landegrensler, bør informasjonen gjøres tilgjengelig på et sentralt informasjonspunkt. Dette sentrale informasjonspunktet bør gi tilgang til informasjonen som allerede er tilgjengelig i elektronisk format, med forbehold for begrensninger av hensyn til nettsikkerheten og -integriteten, særlig for kritisk infrastruktur, eller for å sikre rettmessige drifts- og forretningshemmeligheter.
- 21) Uten å pålegge nye kartleggingsforpliktelser for medlemsstatene bør dette direktiv fastsette at det minimumssettet av informasjon som de offentlige organene allerede har innsamlet, og som foreligger i elektronisk format i samsvar med

nasjonale initiativer og unionsretten, blant annet europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF⁽¹⁾, bør gjøres tilgjengelig på det sentrale informasjonspunktet, for eksempel ved hjelp av en hyperlenke. Det vil gi tilbydere av offentlige kommunikasjonsnett samordnet tilgang til informasjonen om fysisk infrastruktur, samtidig som sikkerheten og integriteten til slik informasjon vernes, særlig når det gjelder nasjonal kritisk infrastruktur. Tilgjengeliggjøringen av slik informasjon bør ikke berøre de kravene til innsyn som allerede gjelder for viderebruk av informasjon fra offentlig sektor i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/98/EF⁽²⁾. Dersom den informasjonen som offentlig sektor gjør tilgjengelig, ikke sikrer tilstrekkelig kunnskap om eksisterende fysisk infrastruktur i et bestemt område eller av en bestemt type, bør nettoperatorene gjøre denne informasjonen tilgjengelig for foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonstjenester.

- 22) Dersom minimumssettet av informasjon ikke er tilgjengelig på det sentrale informasjonspunktet, bør foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, likevel sikres mulighet til direkte å kunne be om slik spesifikk informasjon fra en hvilken som helst nettoperatør i det gjeldende området. Dersom anmodningen er rimelig, og særlig dersom det er påkrevd av hensyn til muligheten for å bruke eksisterende fysisk infrastruktur i fellesskap eller samordne anleggsarbeider, bør foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, også få muligheten til å foreta stedlig inspeksjon og anmode om informasjon om planlagte anleggsarbeider på vilkår som er rimelige og sikrer innsyn og likebehandling, og uten at det berører de beskyttelsestiltakene som er vedtatt av hensyn til nettsikkerheten og -integriteten, og for å sikre fortrolighet samt drifts- og forretningshemmeligheter. Det bør stimuleres til at nettoperatorene selv eller via sentrale informasjonspunkter skaper en stor grad av åpenhet om gjennomføringen av planlagte anleggsarbeider, særlig i områder der nytteverdien er størst, ved at slik informasjon videreformidles til godkjente operatører når informasjonen finnes.
- 23) Dersom det oppstår tvister om tilgang til informasjon om fysisk infrastruktur med tanke på å bygge ut høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon, bør tvisteløsningsorganet kunne løse slike tvister med en bindende beslutning. I alle tilfeller bør beslutninger i dette organet ikke berøre partenes mulighet til å bringe saken inn for en domstol.
- 24) Samordningen av anleggsarbeider som gjelder fysisk infrastruktur, kan gi betydelige besparelser og redusere ulempene i det området som berøres av utbygging av nye elektroniske kommunikasjonsnett. Lovgivningsmessige begrensninger som som hovedregel hindrer forhandlinger mellom nettoperatører om å samordne slike anleggsarbeider for å bygge ut høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon, bør derfor forbyes. Dersom anleggsarbeidene ikke finansieres med offentlige midler, bør dette direktiv ikke berøre de berørte partenes rett til å inngå samarbeidsavtaler om anleggsarbeider i henhold til deres egne investerings- og forretningsplaner og foretrukne tidsplaner.
- 25) Anleggsarbeider som helt eller delvis finansieres med offentlige midler, bør ha som formål å gjøre det positive fellesutbyttet størst mulig ved å utnytte de gjeldende anleggsarbeidenes positive eksterne virkninger på tvers av sektorer, og sikre like muligheter for felles bruk av eksisterende og planlagt fysisk infrastruktur med sikte på å bygge ut elektroniske kommunikasjonsnett. Selv om hovedmålet med de offentlig finansierte anleggsarbeidene ikke bør påvirkes negativt, bør rettidige og rimelige anmodninger om å samordne utbyggingen av elementer av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon – og som f.eks. sikrer dekning av eventuelle tilleggskostnader, herunder kostnader som skyldes forsinkelser, og at de opprinnelige planene endres minst mulig – imøtekommes av den nettoperatoren som direkte eller indirekte, for eksempel gjennom en underleverandør, utfører anleggsarbeidene, på vilkår som er rimelige og sikrer likebehandling og innsyn. Uten at dette berører gjeldende statsstøtteregler, bør medlemsstatene kunne fastsette regler for fordeling av kostnadene i forbindelse med den samordnede utbyggingen. Det bør opprettes særlige forliksprosedyrer som kan sikre en rask løsning av tvister som gjelder forhandlingene om disse samordningsavtalene, på vilkår som er rimelige og rettfærdige, og som sikrer likebehandling. Slike bestemmelser bør ikke berøre medlemsstatenes rett til å holde av kapasitet til elektroniske kommunikasjonsnett selv om det ikke foreligger spesifikke anmodninger, for å møte framtidig etterspørsel etter fysisk infrastruktur og skape størst mulig nytte av anleggsarbeidene, eller å treffe tiltak som innebærer tilsvarende rettigheter til å samordne anleggsarbeider for operatører av andre typer nett, for eksempel gass- eller elektrisitetsnett.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF av 14. mars 2007 om opprettelse av en infrastruktur for geografisk informasjon i Det europeiske fellesskap (INSPIRE) (EUT L 108 av 25.4.2007, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/98/EF av 17. november 2003 om viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (EUT L 345 av 31.12.2003, s. 90).

- 26) Det kan være krav om et antall ulike tillatelser for å bygge ut elektroniske kommunikasjonsnett eller nye nettelelementer, for eksempel tillatelser knyttet til bygging, byplanlegging, miljøet eller annet, som tar sikte på å beskytte medlemsstatens og Unionens allmenne interesser. Det antallet tillatelser som kreves for å bygge ut forskjellige typer elektroniske kommunikasjonsnett, og utbyggingens lokale karakter, kan medføre en rekke forskjellige framgangsmåter og vilkår. Selv om den enkelte vedkommende myndighet bevarer retten til å bli trukket inn og opprettholde sin rett til å treffe beslutninger i samsvar med nærhetsprinsippet, bør all relevant informasjon om framgangsmåter og alminnelige vilkår for anleggsarbeider være tilgjengelig på det sentrale informasjonspunktet. Dette kan redusere kompleksiteten og øke effektiviteten og åpenheten, særlig for nyinntredere eller små operatører som ikke utøver sin virksomhet i dette området. Dessuten bør medlemsstatene kunne fastsette at foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, har rett til å framlegge sin anmodning om tillatelse via det sentrale informasjonspunktet.
- 27) For å sikre at framgangsmåtene for utstedelse av tillatelser ikke virker som hindringer for investeringer, og at de ikke har en negativ innvirkning på det indre marked, bør medlemsstatene sikre at en beslutning om å innvilge eller avslå en anmodning om tillatelse til å bygge ut elektroniske kommunikasjonsnett eller nye nettelelementer, i alle tilfeller treffes innen fire måneder, uten at dette berører andre særlige frister eller forpliktelser som er fastsatt med henblikk på en riktig gjennomføring av framgangsmåten for utstedelse av tillatelse i henhold til nasjonal lovgivning eller unionsretten. En slik beslutning kan være underforstått eller uttrykkelig, alt etter gjeldende lovbestemmelser. Når det er relevant, bør medlemsstatene gi tilbydere rett til erstatning dersom de lider skade fordi en vedkommende myndighet ikke har utstedt tillatelser innen gjeldende frister.
- 28) For å sikre at slike framgangsmåter for utstedelse av tillatelser avsluttes innen en rimelig frist, kan medlemsstatene vurdere å innføre en rekke tiltak for å sikre dette, for eksempel stilltiende godkjenning, eller treffe tiltak for å forenkle framgangsmåtene for utstedelse av tillatelser, blant annet ved å redusere antallet tillatelser som er nødvendige for å bygge ut elektroniske kommunikasjonsnett, eller ved å unnta visse kategorier av mindre eller standardiserte anleggsarbeider fra krav om tillatelse. Myndighetene bør på nasjonalt, regionalt eller lokalt plan begrunne alle avslag på anmodninger om tillatelse innenfor deres kompetanse, ut fra kriterier og vilkår som er objektive og rimelige, og som sikrer innsyn og likebehandling. Dette bør ikke berøre eventuelle tiltak som medlemsstatene vedtar for å unnta visse elementer av elektroniske kommunikasjonsnett fra krav om tillatelse, uansett om elementene er passive eller aktive.
- 29) Oppfyllelsen av målene i den digitale dagsorden forutsetter at infrastrukturen bygges ut slik at den kommer nær sluttbrukeren, samtidig som forholdsmessighetsprinsippet overholdes fullt ut når det gjelder eventuelle begrensninger i eiendomsretten av hensyn til allmenne interesser. Utbyggingen av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon fram til sluttbrukeren bør fremmes samtidig som teknologisk nøytralitet sikres, særlig gjennom bygninger med fysisk infrastruktur klargjort for høyhastighetsnett. Ettersom etablering av kabelkanaler bare medfører begrensede merkostnader under oppføring av en bygning, mens ettermontering av høyhastighetsinfrastruktur i bygninger kan utgjøre en betydelig del av kostnadene ved utbygging av et høyhastighetsnett, bør alle nyoppførte bygninger eller bygninger som gjennomgår større renoveringsarbeider, utstyres med fysisk infrastruktur som gjør det mulig å tilslutte sluttbrukere til høyhastighetsnett. For å bygge ut høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon bør nye flerbolighus og flerbolighus som gjennomgår større renoveringsarbeider, utstyres med et tilgangspunkt som tilbyderen kan bruke for å få tilgang til infrastrukturen i bygningen. Dessuten bør utbyggerne sørge for at det finnes tomme kabelkanaler fra hver bolig til tilgangspunktet i eller utenfor flerbolighuset. Det kan være tilfeller, for eksempel nye eneboliger eller kategorier av større renoveringsarbeider i isolerte områder der utsikten til høyhastighetsforbindelse av objektive grunner må anses for å være for liten til å rettferdiggjøre at bygninger utstyres med fysisk infrastruktur klargjort for høyhastighetsnett eller et tilgangspunkt, eller der det vil være uforholdsmessig å utstyre en bygning med dette av andre økonomiske eller miljømessige grunner, eller for å verne bymessig kulturarv, for eksempel for visse kategorier av monumenter.
- 30) For å bistå mulige kjøpere og leietakere med å finne bygninger som er utstyrt med fysisk infrastruktur klargjort for høyhastighetsnett og derfor har et vesentlig kostnadsbesparende potensial, og for å fremme at bygninger klargjøres for høyhastighetsnett, bør medlemsstatene på frivillig grunnlag kunne lage et merke som angir at en bygning er bredbåndsklar, når bygningen er utstyrt med slik infrastruktur og et tilgangspunkt i samsvar med dette direktiv.
- 31) Når tilbydere av offentlige kommunikasjonsnett bygger ut høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon i et bestemt område, er stordriftsfordelene betydelige dersom de kan knytte sine nett til en bygnings tilgangspunkt, uavhengig av om en abonnent uttrykkelig har tilkjennegitt interesse for tjenesten på det aktuelle tidspunktet, likevel under forutsetning av at privat eiendom påvirkes minst mulig ved bruken av eksisterende fysisk infrastruktur og at det berørte området settes i stand igjen. Når nettet knyttes til tilgangspunktet, er det langt billigere å tilkople ytterligere en kunde, særlig dersom det kan oppnås tilgang til et høyhastighetsklart vertikalt segment i bygningen, der et slikt allerede finnes. Dette målet er

også oppfylt dersom selve bygningen allerede er utstyrt med et høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon som enhver tilbyder av et offentlig kommunikasjonsnett med en aktiv abonnent i bygningen gis tilgang til, på vilkår som er rimelige og sikrer innsyn og likebehandling. Dette kan særlig være tilfellet i medlemsstater som har truffet tiltak på grunnlag av artikkel 12 i direktiv 2002/21/EF.

- 32) Nye bygninger bør være utstyrt med høyhastighetsklar infrastruktur i bygninger, og for flerbolighus, med et tilgangspunkt. Medlemsstatene bør gis fleksibilitet for å nå dette målet. I denne sammenheng har dette direktiv ikke som formål å harmonisere regler for tilhørende kostnader, herunder for å dekke kostnader ved å utstyre bygninger med fysisk infrastruktur klargjort for høyhastighetsnett og et tilgangspunkt.
- 33) I lys av de samfunnsmessige fordelene med en digital integrasjon og med hensyn til hva det koster å bygge ut høyhastighetsnettene for elektronisk kommunikasjon i de tilfellene der det verken finnes passiv eller aktiv høyhastighetsklar infrastruktur fram til sluttbrukerne, eller alternativer som kan gi abonnenter tilslutning til høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon, bør enhver tilbyder av offentlige kommunikasjonsnett for egen regning ha rett til å knytte sitt nett til private lokaler, forutsatt at privat eiendom påvirkes minst mulig, for eksempel om mulig ved å gjenbruke eksisterende fysisk infrastruktur som er tilgjengelig i bygningen, eller sikre full gjenoppretting av de berørte områdene.
- 34) I tråd med nærhetsprinsippet bør dette direktiv ikke berøre medlemsstatenes mulighet for å tildele de fastsatte reguleringsoppgavene til de myndighetene som er best egnet til å ivareta dem, i samsvar med medlemsstatenes forfatningsmessige fordeling av kompetanse og myndighet og med de kravene som er fastsatt i dette direktiv.
- 35) Det utpekte nasjonale tvisteløsningsorganet bør sikre upartiskhet og uavhengighet overfor de berørte partene og ha tilstrekkelig kompetanse og tilstrekkelige ressurser.
- 36) Medlemsstatene bør fastsette sanksjoner som er hensiktsmessige, virkningsfulle, står i rimelig forhold til overtredelsen og virker avskrekkende, i tilfelle av manglende overholdelse av de nasjonale tiltakene som er vedtatt i henhold til dette direktiv.
- 37) For å sikre at de sentrale informasjonspunktene omhandlet i dette direktiv fungerer effektivt, bør medlemsstatene sikre at det finnes tilstrekkelige ressurser og at relevant informasjon om et bestemt område er tilgjengelig på de sentrale informasjonspunktene på et best mulig aggregeringsnivå, der verdifulle effektivitetsgevinster kan oppnås med hensyn til de tildelte oppgavene, herunder for den lokale matrikkelen. Medlemsstatene kan i den forbindelse vurdere mulige synergivirkninger og stordriftsfordeler med de felles kontaktpunktene i henhold til artikkel 6 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF⁽¹⁾ for å bygge videre på eksisterende strukturer og skape størst mulige fordeler for sluttbrukerne.
- 38) Ettersom målene for dette direktiv, som er å fremme utbyggingen av fysisk infrastruktur som egner seg til høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon i hele Unionen, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av tiltakets omfang og virkninger bedre kan nås på unionsplan, kan Unionen treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene.
- 39) Dette direktiv er forenlig med de grunnleggende rettighetene og de prinsippene som er anerkjent særlig i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter, og særlig retten til personvern, beskyttelse av forretningshemmeligheter, frihet til å utøve virksomhet, eiendomsretten og retten til effektiv klageadgang. Dette direktiv skal anvendes av medlemsstatene i samsvar med disse rettighetene og prinsippene.

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

Formål og virkeområde

1. Dette direktiv har som formål å legge til rette for og stimulere til utbyggingen av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon ved å fremme felles bruk av eksisterende fysisk infrastruktur og muliggjøre en mer effektiv utbygging av ny fysisk infrastruktur, slik at det blir billigere å bygge ut slike nett.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF av 12. desember 2006 om tjenester i det indre marked (EFT L 376 av 27.12.2006, s. 36).

2. I dette direktiv fastsettes minstekravene for anleggsarbeider og fysisk infrastruktur med sikte på en tilnærming av visse sider av medlemsstatenes lover og forskrifter på disse områdene.
3. Medlemsstatene kan i samsvar med unionsretten opprettholde eller innføre tiltak som går ut over de minstekravene som er fastsatt i dette direktiv, for bedre å oppnå målet som er omhandlet i nr. 1.
4. Dersom en bestemmelse i dette direktiv kommer i konflikt med en bestemmelse i direktiv 2002/21/EF, 2002/19/EF, 2002/20/EF, 2002/22/EF eller 2002/77/EF, skal den relevante bestemmelsen i disse direktivene ha forrang.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv gjelder definisjonene fastsatt i direktiv 2002/21/EF.

Videre menes med

- 1) «nettoperatør» et foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, samt et foretak som tilbyr en fysisk infrastruktur som er beregnet på å levere
 - a) en tjeneste for produksjon, transport eller distribusjon av
 - i) gass,
 - ii) elektrisitet, herunder offentlig belysning,
 - iii) varme eller
 - iv) vann, herunder utslipp eller behandling av spillvann, og avløpssystemer,
 - b) transporttjenester, herunder jernbaner, veier, havner og flyplasser,
- 2) «fysisk infrastruktur» et nettelement som skal romme andre nettelementer uten selv å bli et aktivt element i nettet, for eksempel rør, master, kabelkanaler, inspeksjonskamre, mannhull, fordelerskap, bygninger eller innganger til bygninger, antenneanlegg, tårn og stolper. Kabler, herunder mørk fiber samt nettelementer for framføring av drikkevann som definert i artikkel 2 nr. 1 i rådsdirektiv 98/83/EF⁽¹⁾, regnes ikke som fysisk infrastruktur i dette direktiv,
- 3) «høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon» et elektronisk kommunikasjonsnett som kan levere bredbåndstilgangstjenester i hastigheter på minst 30 Mbps,
- 4) «anleggsarbeider» ethvert resultat av bygge- eller anleggsarbeid sett under ett, som i seg selv er tilstrekkelig til å oppfylle en økonomisk eller teknisk funksjon, og som omfatter ett eller flere elementer av en fysisk infrastruktur,
- 5) «offentlig organ» en statlig, regional eller lokal myndighet, et offentligrettslig organ eller en sammenslutning dannet av én eller flere slike myndigheter eller ett eller flere slike offentligrettslige organer,
- 6) «offentligrettslige organer» organer som har alle følgende kjennetegn:
 - a) De er opprettet for det bestemte formål å imøtekomme allmennhetens behov, ikke behov av industriell eller kommersiell art.
 - b) De er rettssubjekter.
 - c) De finansieres helt eller i hovedsak av staten eller av regionale eller lokale myndigheter eller av andre offentligrettslige organer, eller deres forvaltning er underlagt tilsyn av disse myndighetene eller organene, eller de har et administrasjons-, ledelses- eller tilsynsorgan der over halvparten av medlemmene er oppnevnt av staten, regionale eller lokale myndigheter eller andre offentligrettslige organer,
- 7) «fysisk bygningsinfrastruktur» fysisk infrastruktur eller installasjoner hos sluttbrukeren, herunder elementer som eies i fellesskap, beregnet på å romme kabelbaserte og/eller trådløse aksessnett, der slike aksessnett kan levere elektroniske kommunikasjonstjenester og knytte bygningens tilgangspunkt til nettermineringspunktet,

⁽¹⁾ Rådsdirektiv 98/83/EF av 3. november 1998 om drikkevannets kvalitet (EFT L 330 av 5.12.1998, s. 32).

- 8) «fysisk bygningsinfrastruktur klargjort for høyhastighetsnett» fysisk bygningsinfrastruktur som er beregnet på å romme elementer eller muliggjøre levering av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon,
- 9) «større renoveringsarbeider» bygge- eller anleggsarbeider hos sluttbrukeren som omfatter bygningsmessige endringer av hele eller vesentlige deler av den fysiske infrastrukturen i bygningen, og som krever byggetillatelse,
- 10) «tillatelse» en uttrykkelig eller underforstått beslutning truffet av en vedkommende myndighet etter en framgangsmåte som pålegger et foretak å treffe tiltak for å kunne utføre bygge- eller anleggsarbeider på lovlig måte,
- 11) «tilgangspunkt» et fysisk punkt i eller utenfor bygningen som er tilgjengelig for foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, der tilkøpling til den fysiske infrastrukturen i bygningen klargjort for høyhastighetsnett er mulig.

Artikkel 3

Tilgang til eksisterende fysisk infrastruktur

1. Medlemsstatene skal sikre at alle nettoperatører har rett til å tilby foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett, tilgang til sin fysiske infrastruktur med sikte på å bygge ut elementer av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon. Likedan kan medlemsstatene gi operatører av offentlige kommunikasjonsnett rett til å tilby tilgang til sin fysiske infrastruktur med sikte på å bygge ut andre nett enn elektroniske kommunikasjonsnett.
2. Medlemsstatene skal sikre at alle nettoperatører har plikt til å imøtekomme enhver rimelig anmodning om tilgang til sin fysiske infrastruktur på rettfærdige og rimelige vilkår, herunder pris, med sikte på å bygge ut elementer av høyhastighetsnett til elektronisk kommunikasjon på skriftlig anmodning fra et foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett. En slik skriftlig anmodning skal nærmere angi hvilke deler av prosjektet som det bes om tilgang for, herunder en spesifikk tidsramme.
3. Medlemsstatene skal kreve at ethvert avslag på tilgang begrunnes ut fra objektive, åpne og rimelige kriterier, for eksempel:
 - a) Hvorvidt den fysiske infrastrukturen som det er anmodet om tilgang til, er teknisk egnet til å romme de elementene av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon som er nevnt i nr. 2.
 - b) Hvorvidt det er tilgjengelig plass til å romme de elementene av høyhastighetsnett for elektroniske kommunikasjonsnett som er nevnt i nr. 2, herunder nettoperatørens framtidige og tilstrekkelig dokumenterte plassbehov.
 - c) Sikkerhet og folkehelse.
 - d) Nettenes integritet og sikkerhet, særlig i forbindelse med kritisk nasjonal infrastruktur.
 - e) Risikoen for at den planlagte elektroniske kommunikasjonstjenesten skal medføre alvorlige forstyrrelser av andre tjenester som leveres via den samme fysiske infrastrukturen.
 - f) Hvorvidt nettoperatøren har tilgjengelig andre gjennomførbare metoder for tilgang til fysisk nettinfrastruktur i engrosleddet, som er egnet til å bygge ut høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon, forutsatt at slik tilgang tilbys på rettfærdige og rimelige vilkår.

Medlemsstatene skal sikre at nettoperatøren begrunner avslaget innen to måneder etter at den fullstendige anmodningen om tilgang ble mottatt.

4. Dersom tilgang nektes eller det ikke er oppnådd enighet om spesifikke vilkår, herunder pris, innen to måneder etter at anmodningen om tilgang ble mottatt, skal medlemsstatene sikre at hver part har rett til å framlegge saken for vedkommende nasjonale tvisteløsningsorgan.
5. Medlemsstatene skal kreve at det nasjonale tvisteløsningsorganet nevnt i nr. 4, idet det fullt ut tas hensyn til forholdsmessighetsprinsippet, treffer en bindende beslutning for å løse den tvisten som er forelagt i henhold til nr. 4, og også fastsetter rettfærdige og rimelige vilkår, herunder pris, når det er relevant.

Det nasjonale tvisteløsningsorganet skal løse tvisten så raskt som mulig, og i alle tilfeller innen fire måneder etter at en fullstendig anmodning ble mottatt, bortsett fra i unntakstilfeller, uten at dette berører partenes mulighet for å bringe saken inn for en domstol.

Når tvisten handler om tilgang til infrastruktur for en tilbyder av elektroniske kommunikasjonsnett, og det nasjonale tvisteløsningsorganet er den nasjonale reguleringsmyndigheten, skal det, der det er relevant, ta hensyn til målene i artikkel 8 i direktiv 2002/21/EF. Den prisen som fastsettes av tvisteløsningsorganet, skal sikre at tilgangsløseleverandøren har en rimelig mulighet til å få dekket sine kostnader, og ta hensyn til hvordan den ønskede tilgangen påvirker tilgangsløseleverandørens forretningsplan, herunder de investeringene som er foretatt av den nettoperatøren som anmodningen om tilgang er rettet til, særlig for fysisk infrastruktur som brukes til å levere elektroniske kommunikasjonstjenester med høy hastighet.

6. Denne artikkel berører ikke eiendomsretten til eieren av den fysiske infrastrukturen i de tilfellene der nettoperatøren ikke er eieren, eller eiendomsretten til noen annen tredjepart, for eksempel grunneiere og eiere av privat eiendom.

Artikkel 4

Åpenhet om fysisk infrastruktur

1. Medlemsstatene skal sikre at alle foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, for å be om tilgang til fysisk infrastruktur i henhold til artikkel 3 nr. 2 har rett til å på anmodning få tilgang til følgende minimum av informasjon om nettoperatørens eksisterende fysiske infrastruktur:

- a) Plassering og framføringsrute.
- b) Infrastrukturtype og nåværende bruk.
- c) Kontaktpunkt.

Medlemsstatene skal sikre at et foretak som ber om tilgang, angir det området der foretaket planlegger å bygge ut elementer av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon.

Medlemsstatene kan bare tillate en begrensning i tilgangen til minimumssettet av informasjon dersom det er nødvendig av hensyn til nettsikkerhet og -integritet, nasjonal sikkerhet, folkehelse eller offentlig sikkerhet, fortrolighet eller drifts- og forretningshemmeligheter.

2. Medlemsstatene kan kreve at et offentlig organ som i kraft av sine oppgaver er i besittelse av deler av det minimumssettet av informasjon, i elektronisk format, om en nettoperatørs fysiske infrastruktur som er nevnt i nr. 1, gjør dem tilgjengelige elektronisk på det sentrale informasjonspunktet innen 1. januar 2017, og medlemsstatene skal kreve at slike offentlige organer på anmodning gjør informasjonen tilgjengelig for foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, uten at det berører begrensningene i henhold til nr. 1. Eventuelle oppdateringer av denne informasjonen og eventuelle nye deler av minimumssettet av informasjon nevnt i nr. 1 som det offentlige organet mottar, skal gjøres tilgjengelige på det sentrale informasjonspunktet innen to måneder etter at de ble mottatt. Denne perioden kan forlenges med høyst én måned dersom det er nødvendig for å sikre at den informasjonen som stilles til rådighet, er pålitelig.

3. Minimumssettet av informasjon som gjøres tilgjengelig for et sentralt informasjonspunkt i henhold til nr. 2, skal omgående gjøres tilgjengelig på det sentrale informasjonspunktet i elektronisk format, på vilkår som er rimelige og sikrer likebehandling og innsyn. Medlemsstatene skal sikre at informasjonen i henhold til dette nummer gjøres tilgjengelig på det sentrale informasjonspunktet innen 1. januar 2017.

4. Dersom det minimumssettet av informasjon som omhandles i nr. 1 ikke er tilgjengelig på det sentrale informasjonspunktet, skal medlemsstatene kreve at nettoperatørene gir tilgang til informasjonen på skriftlig anmodning fra et foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett. En slik anmodning skal angi hvilket område som er aktuelt for en utbygging av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon. Det skal gis tilgang til informasjonen innen to måneder etter at den skriftlige anmodningen ble mottatt, på vilkår som er rimelige og sikrer likebehandling og innsyn, uten at det berører begrensningene i henhold til nr. 1.

5. På skriftlig anmodning fra et foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, skal medlemsstatene kreve at nettoperatørene imøtekommer rimelige anmodninger om å foreta stedlig inspeksjon av spesifikke elementer av deres fysiske infrastruktur. En slik anmodning skal angi hvilke elementer av det berørte nettet som er aktuelle for utbygging av elementer av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon. Innen én måned etter at den skriftlige anmodningen ble mottatt, skal det på vilkår som er rimelige og sikrer likebehandling og innsyn, og uten at det berører begrensningene i nr. 1, gis tillatelse til å foreta stedlig inspeksjon av de spesifikke nettelementene.

6. Dersom det oppstår en tvist i forbindelse med de rettighetene og forpliktelsene som fastsettes i denne artikkel, skal medlemsstatene sikre at alle parter har rett til å framlegge tvisten for et nasjonalt tvisteløsningsorgan. Det nasjonale tvisteløsningsorganet skal, idet det fullt ut tas hensyn til forholdsmessighetsprinsippet, treffe en bindende beslutning for å løse tvisten så raskt som mulig og i alle tilfeller innen to måneder, bortsett fra i unntakstilfeller, uten at dette berører partenes mulighet til å bringe saken inn for en domstol.

7. Medlemsstatene kan fastsette unntak fra forpliktelsene i nr. 1–5 når eksisterende fysisk infrastruktur anses for å være teknisk uegnet til utbygging av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon, eller når det gjelder kritisk nasjonal infrastruktur. Slike unntak skal være behørig begrunnet. De berørte partene skal gis muligheten til å framsette merknader til utkastene til unntak innen en rimelig frist. Kommisjonen skal underrettes om slike unntak.

8. Medlemsstatene skal sikre at foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, og som får tilgang til informasjon i henhold til denne artikkel, treffer passende tiltak for å sikre at fortrolighet overholdes og drifts- og forretningshemmeligheter beskyttes.

Artikkel 5

Samordning av anleggsarbeider

1. Medlemsstatene skal sikre at alle nettoperatører har rett til å forhandle fram avtaler om samordning av anleggsarbeider med foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett, med sikte på å bygge ut elementer av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon.

2. Medlemsstatene skal sikre at alle nettoperatører som direkte eller indirekte utfører helt eller delvis offentlig finansierte anleggsarbeider, imøtekommer enhver rimelig anmodning fra foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, om å samordne anleggsarbeider for å bygge ut elementer av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon, på vilkår som sikrer innsyn og likebehandling. En slik anmodning skal imøtekommes forutsatt at

- a) dette ikke vil medføre tilleggskostnader, blant annet på grunn av ytterligere forsinkelser, for de opprinnelig planlagte anleggsarbeidene,
- b) dette ikke vil hindre kontrollen med samordningen av anleggsarbeidene, og
- c) anmodningen om samordning sendes inn så tidlig som mulig, og i alle tilfeller minst én måned før det endelige prosjektet framlegges for vedkommende myndigheter for å få utstedt tillatelse.

Medlemsstatene kan fastsette regler for fordeling av kostnader i forbindelse med samordningen av anleggsarbeider.

3. Dersom det ikke oppnås enighet om samordning av anleggsarbeidene i henhold til nr. 2 innen én måned etter at den formelle anmodningen om forhandling ble mottatt, skal medlemsstatene sikre at alle parter har rett til å framlegge saken for vedkommende nasjonale tvisteløsningsorgan.

4. Medlemsstatene skal sikre at det nasjonale tvisteløsningsorganet nevnt i nr. 3, idet det fullt ut tas hensyn til forholdsmessighetsprinsippet, treffer en beslutning for å løse den tvisten som er forelagt i henhold til nr. 3, herunder vilkår som er rettferdige og sikrer likebehandling, samt priser, når det er relevant.

Det nasjonale tvisteløsningsorganet skal løse tvisten så raskt som mulig, og i alle tilfeller innen to måneder etter at en fullstendig anmodning ble mottatt, bortsett fra i unntakstilfeller, uten at dette berører partenes mulighet for å bringe saken inn for en domstol.

5. Medlemsstatene kan fastsette unntak fra forpliktelsene i denne artikkel for anleggsarbeider av ubetydelig omfang, for eksempel med hensyn til verdi, størrelse eller varighet, eller når det gjelder kritisk nasjonal infrastruktur. Slike unntak skal være behørig begrunnet. De berørte partene skal gis muligheten til å framsette merknader til utkastene til unntak innen en rimelig frist. Kommisjonen skal underrettes om slike unntak.

Artikkel 6

Åpenhet om planlagte anleggsarbeider

1. For å forhandle fram avtaler om å samordne anleggsarbeider som nevnt i artikkel 5, skal medlemsstatene kreve at nettoperatørene på skriftlig anmodning fra et foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, gjør følgende minimum av informasjon tilgjengelig om pågående eller planlagte anleggsarbeider knyttet til deres fysiske infrastruktur, som det enten er gitt tillatelse for, som avventer tillatelse, eller som det innen de neste seks månedene planlegges å sende inn en første søknad om tillatelse for, til vedkommende myndigheter:

- a) Type anleggsarbeid og sted.
- b) Berørte nettelelementer.
- c) Forventet dato for påbegynnelse av anleggsarbeidene og deres varighet.
- d) Kontaktpunkt.

Anmodningen fra et foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, skal angi det området der foretaket planlegger å bygge ut elementer av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon. Nettopperatøren skal senest to uker etter at den skriftlige anmodningen er mottatt, gjøre informasjonen tilgjengelig på vilkår som er rimelige og sikrer likebehandling og innsyn. Medlemsstatene kan bare tillate en begrensning i tilgangen til minimumssettet av informasjon dersom det anses som nødvendig av hensyn til nettsikkerhet og -integritet, nasjonal sikkerhet, folkehelse eller offentlig sikkerhet, fortrolighet eller drifts- og forretningshemmeligheter.

2. Nettopperatøren kan avslå en anmodning i henhold til nr. 1 dersom
 - a) nettopperatøren har gjort den ønskede informasjonen offentlig tilgjengelig i elektronisk format, eller
 - b) slik informasjon er tilgjengelig på det sentrale informasjonspunktet.
3. Medlemsstatene skal sikre at nettopperatøren gjør det minimumssettet av informasjon som er nevnt i nr. 1, tilgjengelig på det sentrale informasjonspunktet.
4. Dersom det oppstår en tvist i forbindelse med de rettighetene og forpliktelsene som er fastsatt i denne artikkel, skal medlemsstatene sikre at alle parter har rett til å framlegge tvisten for et nasjonalt tvisteløsningsorgan. Det nasjonale tvisteløsningsorganet skal, idet det fullt ut tas hensyn til forholdsmessighetsprinsippet, treffe en bindende beslutning for å løse tvisten så raskt som mulig og i alle tilfeller innen to måneder, bortsett fra i unntakstilfeller, uten at dette berører partenes mulighet til å bringe saken inn for en domstol.
5. Medlemsstatene kan fastsette unntak fra forpliktelsene i denne artikkel for anleggsarbeider av ubetydelig verdi, eller når det gjelder kritisk nasjonal infrastruktur. Slike unntak skal være behørig begrunnet. De berørte partene skal gis muligheten til å framsette merknader til utkastene til unntak innen en rimelig frist. Kommisjonen skal underrettes om slike unntak.

Artikkel 7

Framgangsmåte for utstedelse av tillatelser

1. Medlemsstatene skal sikre at all relevant informasjon om vilkår og framgangsmåter som gjelder ved utstedelse av tillatelsene for anleggsarbeider som er nødvendige for å bygge ut elementer av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon, herunder eventuell informasjon om unntak som gjelder for slike elementer med hensyn til noen av eller alle tillatelsene som kreves i henhold til nasjonal lovgivning, gjøres tilgjengelig på det sentrale informasjonspunktet.
2. Medlemsstatene kan fastsette at alle foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, har rett til å inngi søknader elektronisk via det sentrale informasjonspunktet om de tillatelsene til anleggsarbeid som er nødvendige for å bygge ut elementer av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon.
3. Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at vedkommende myndigheter utsteder tillatelse eller gir avslag innen fire måneder etter at den fullstendige anmodningen om tillatelse ble mottatt, uten at dette berører andre særlige frister og forpliktelser som er fastsatt for en riktig gjennomføring av framgangsmåten for utstedelse av tillatelse, og som gjelder for utstedelse av tillatelser i henhold til nasjonal lovgivning eller unionsretten, eller ved en klagebehandling. Medlemsstatene kan fastsette at denne fristen unntaksvis og i begrunnede tilfeller kan forlenges. En eventuell forlengelse for å utstede tillatelse eller gi avslag skal være kortest mulig. Avslag skal begrunnes behørig ut fra kriterier som er objektive og rimelige, og som sikrer innsyn og likebehandling.
4. Medlemsstatene kan sikre at alle foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, og som har lidt skade som et resultat av manglende overholdelse av fristene i nr. 3, har rett til erstatning for skaden i samsvar med nasjonal lovgivning.

Artikkel 8

Fysisk bygningsinfrastruktur

1. Medlemsstatene skal sikre at alle nyoppførte bygninger på sluttbrukerens område, herunder elementer av disse som eies i fellesskap, som det er søkt om byggetillatelse for etter 31. desember 2016, er utstyrt med fysisk infrastruktur klargjort for høyhastighetsnett fram til nettermineringspunktene. Denne forpliktelsen gjelder også ved større renoveringsarbeider som det er søkt om byggetillatelse for etter 31. desember 2016.

2. Medlemsstatene skal sikre at alle nyoppførte flerbolighus som det er søkt om byggetillatelse for etter 31. desember 2016, er utstyrt med et tilgangspunkt. Denne forpliktelsen gjelder også ved større renoveringsarbeider av flerbolighus som det er søkt om byggetillatelse for etter 31. desember 2016.
3. Bygninger som er utstyrt i samsvar med denne artikkel, kan tildeles det frivillige merket for «bredbåndsklar» i medlemsstater som har valgt å innføre dette merket.
4. Medlemsstatene kan fastsette unntak fra forpliktelsene i nr. 1 og 2 for visse kategorier av bygninger, særlig eneboliger, eller ved større renoveringsarbeider, når det får uforholdsmessige følger å oppfylle disse forpliktelsene, for eksempel med hensyn til kostnadene for individuelle eiere eller sameiere eller med hensyn til bygningstypen, for eksempel spesifikke kategorier av monumenter, historiske bygninger, ferieboliger eller militærbygninger eller andre bygninger som benyttes til nasjonale sikkerhetsformål. Slike unntak skal være behørig begrunnet. De berørte partene skal gis muligheten til å framsette merknader til utkastene til unntak innen en rimelig frist. Kommisjonen skal underrettes om slike unntak.

Artikkel 9

Tilgang til fysisk bygningsinfrastruktur

1. Medlemsstatene skal sikre at alle tilbydere av offentlige kommunikasjonsnett har rett til for egen regning å bygge ut sine nett fram til tilgangspunktet, med forbehold for nr. 3 første ledd.
2. Medlemsstatene skal sikre at alle tilbydere av offentlige kommunikasjonsnett har rett til tilgang til eksisterende fysisk bygningsinfrastruktur med sikte på å bygge ut høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon dersom duplisering er teknisk umulig eller økonomisk ineffektivt, med forbehold for nr. 3 første ledd.
3. Medlemsstatene skal sikre at innehavere av bruksretten til tilgangspunktet og den fysiske bygningsinfrastrukturen imøtekommer alle rimelige anmodninger om tilgang fra tilbydere av offentlige kommunikasjonsnett på vilkår som er rettfærdige og sikrer likebehandling, herunder pris, når det er relevant.

Dersom det ikke oppnås enighet om tilgang som nevnt i nr. 1 eller 2, innen to måneder etter at den formelle anmodningen om tilgang ble mottatt, skal medlemsstatene sikre at hver part har rett til å framlegge saken for vedkommende nasjonale tvisteløsningsorgan for å få vurdert om kravene i nevnte numre er oppfylt. Det nasjonale tvisteløsningsorganet skal, idet det fullt ut tas hensyn til forholdsmessighetsprinsippet, treffe en bindende beslutning for å løse tvisten så raskt som mulig og i alle tilfeller innen to måneder, bortsett fra i unntakstilfeller, uten at dette berører partenes mulighet til å bringe saken inn for en domstol.

4. Medlemsstatene kan gi unntak fra nr. 1–3 for bygninger der tilgang til et eksisterende nett som termineres hos sluttbrukeren, og som er egnet til å levere elektroniske kommunikasjonstjenester med høy hastighet, er sikret vilkår som er objektive og rimelige, og som sikrer innsyn og likebehandling.
5. Der det ikke finnes høyhastighetsklar fysisk infrastruktur i en bygning, skal medlemsstatene sikre at enhver tilbyder av offentlige kommunikasjonsnett har rett til etter avtale med abonnenten å terminere sitt nett hos abonnenten, forutsatt at det påvirker tredjeparters private eiendom minst mulig.
6. Denne artikkel berører ikke eiendomsretten til eieren av tilgangspunktet eller den fysiske bygningsinfrastrukturen i de tilfellene der innehaveren av en bruksrett til nevnte infrastruktur eller tilgangspunkt, ikke er eier av dette, eller eiendomsretten til andre tredjeparter, for eksempel grunneiere og bygningseiere.

Medlemsstatene kan fastsette regler for passende økonomisk erstatning til personer som lider skade som følge av utøvelsen av de rettighetene som fastsettes i denne artikkel.

Artikkel 10

Vedkommende organer

1. Medlemsstatene skal sikre at ett eller flere vedkommende organer påtar seg alle oppgaver som er pålagt det nasjonale tvisteløsningsorganet.
2. Det nasjonale tvisteløsningsorganet som en medlemsstat utpeker i henhold til nr. 1, skal være juridisk atskilt fra og funksjonelt uavhengig av enhver nettoperatør. Medlemsstatene kan tillate at det nasjonale tvisteløsningsorganet krever inn gebyr for å dekke kostnadene ved å utføre de oppgavene det er pålagt.

3. Medlemsstatene skal kreve at alle parter samarbeider fullt ut med det nasjonale tvisteløsningsorganet.
4. Medlemsstatene skal utpeke ett eller flere vedkommende organer på nasjonalt, regionalt eller lokalt plan til å utføre det sentrale informasjonspunktets funksjoner, som nevnt i artikkel 4, 6 og 7. For å dekke kostnadene ved å utføre disse oppgavene kan medlemsstatene tillate at det innkreves gebyr for bruk av det sentrale informasjonspunktet.
5. Medlemsstatene skal innen 1. juli 2016 underrette Kommissjonen om hvilke vedkommende organer som i samsvar med denne artikkel skal utøve en funksjon i henhold til dette direktiv, og om enhver endring av dette, før en slik utpeking eller endring trer i kraft.
6. Beslutninger som er truffet av et vedkommende organ nevnt i denne artikkel, skal kunne bringes inn for en domstol i samsvar med nasjonal lovgivning.

Artikkel 11

Sanksjoner

Medlemsstatene skal fastsette regler for sanksjoner mot overtredelser av nasjonale tiltak som er vedtatt i henhold til dette direktiv, og treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at de gjennomføres. De fastsatte sanksjonene skal være hensiktsmessige, virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.

Artikkel 12

Gjennomgåelse

Kommissjonen skal innen 1. juli 2018 framlegge en rapport for Europaparlamentet og Rådet om gjennomføringen av dette direktiv. Rapporten skal inneholde et sammendrag av virkningene av de tiltakene som omfattes av dette direktiv, og en vurdering av hvilke framskritt som er gjort for å nå målene, herunder hvorvidt og hvordan direktivet ytterligere kan bidra til å nå mer ambisiøse mål for bredbånd enn dem som er fastsatt i den digitale dagsorden.

Artikkel 13

Innarbeiding i nasjonal rett

Medlemsstatene skal innen 1. januar 2016 vedta og kunngjøre de lovene og forskriftene som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal underrette Kommissjonen om dette.

De skal anvende disse bestemmelsene fra 1. juli 2016.

Når disse bestemmelsene vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

Artikkel 14

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den 20. dagen etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 15

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel 15. mai 2014.

For Europaparlamentet

M. SCHULZ

President

For Rådet

D. KOURKOULAS

Formann